

overweging voor de gezamenlijke dienst met vrijzinnig Almelo, 4 feb 2024

Gemeente,

Net voor de milleniumwissel bracht Jan Hendriks het boek 'de gemeente als herberg' uit.

Het werd een grote hit in kerkelijk Nederland, omdat deze metafoor een nieuw perspectief op kerkzijn bood.

Hendriks probeerde in dat boek een nieuwe vorm van gemeentezijn te schetsen, met het oog op de toekomst.

Een herberg is een pleisterplaats voor mensen die onderweg zijn, en dat is natuurlijk een prachtige manier om een kerkelijke gemeente te typeren.

Het is een wat ouderwets woord, maar het roept wel een sfeer van gemoedelijkheid, veiligheid, en onderlinge, soms onverwachte ontmoetingen op. Iedereen is er welkom, iedereen krijgt een gelijke behandeling, voor iedereen is er plek. Behalve dan Jozef en Maria voor wie geen plek was in de herberg.

Maar zelfs die opmerking in het kerstverhaal zou je kunnen opvatten als een beklemtoning van het belang van gastvrijheid en naastenliefde – precies de kern van wat Jezus in zijn latere leven zou verkondigen.

Wij ontmoeten vandaag in deze Hengelose herberg mensen met wie we al veel langer optrekken en mensen die we nog niet kennen.

Een situatie die uitnodigt tot nieuwe verkenningen en ontmoetingen, en wie weet nieuwe toekomst.

In het gedicht van de bekende soefi-dichter Rumi, staat ook een herberg centraal. Rumi was een mysticus en hield zich veel bezig met de innerlijke weg naar liefde en vreugde. De weg naar je hart. In zijn gedichten is veel van zijn mystieke kennis over die innerlijke weg te ontwaren.

In het gedicht dat we lezen, staat het beeld van de herberg voor ieders menszijn.

Hoe ga jij om met de gasten die voor je deur staan, elke dag opnieuw?

De plek waar jij de waard bent, hoe vertrouwd jij je gasten – dat is eigenlijk de vraag.

Durf je ze binnen te laten, de boosdoeners, de vijanden, zelfs een heel leger, zoals Psalm 27 zegt?

Durf je ze binnen te laten, ook als de gasten verdriet, angst, woede of eenzaamheid heten?

En dan gaat het gedicht nog een stap verder: als je al je gasten durft binnen te laten, in hoeverre durf je er dan op te vertrouwen dat ze je iets te zeggen hebben?

Dat je ze zelfs als raadgever zou kunnen beschouwen?

Hoe ziet dat er dan uit, al je gevoelens, emoties en innerlijke waarnemingen toelaten en durven doorvoelen – en ze dan vervolgens kunnen erkennen als raadgevers?

Het deed me denken aan enkele gedachten van de inmiddels zeer bekende socioloog Hartmut Rosa.

Hij spreekt over een maatschappelijke versnelling die plaatsvindt, en die tegelijk vervreemding oproept.

Want wat gebeurt er wanneer alles om je heen steeds sneller gaat: je kunt je er moeilijker mee verbinden.

Het wordt moeilijker om dat wat gebeurtenissen in je oproepen aan gevoelens en indrukken, gewaar te worden, laat staan om ze bewust te doorvoelen.

Want daar heb je tijd en aandacht voor nodig. Je moet er even bij stil staan om iets tot je door te kunnen laten dringen.

Je hebt als het ware tijd nodig om naar de deur van je herberg te lopen om die open te doen, de gast binnen te laten, en een stoel te zoeken die bij de gast past.

Hoe drukker je het hebt, hoe sneller de wereld draait, hoe moeilijker het wordt om stil te staan bij wat zich aan jouw voordeur aandient.

Rosa pleit daarom voor verlangzaming.

Want wanneer je de deur van je herberg open kunt zetten voor wat er vanuit jouw omgeving naar je toe komt, kan er een betrekkingrelatie ontstaan.

Er ontstaat verbinding doordat je er iets bij voelt en je je dat bewust bent.

Toelaten wat er aan de deur van je herberg klopt aan mensen, aan gevoelens en ervaringen, wil dus eigenlijk zeggen dat je de innerlijke weg gaat van het doorvoelen.

Het mag er zijn.

Je gaat er een verbinding mee aan, zelfs als het iets is wat je het liefst verre van je had gehouden.

Zelfs als het een ongewenste gast is, wordt hij op die manier toch opgenomen in je herberg. Wordt de ervaring deel van jouw menszijn.

Het doet me denken aan een thema dat in de remonstrantse gemeente komend voorjaar centraal staat, namelijk je geestelijke of immateriële nalatenschap.

Maw: Welke elementen van jouw menszijn, van jouw levensverhaal, van jouw levenswijsheid draag je bewust of ook onbewust over op anderen?

Welke elementen komen in de herberg van iemand anders terecht?

Vaak weet je helemaal niet wat anderen van jou leren of hoe ze zich aan jou spiegelen.

Het kan dan ook goed werken wanneer een groep mensen elkaars levensverhalen deelt. Anderen hebben andere woorden, andere uitingsvormen.

Dat kan soms weer nieuwe woorden voor jezelf opleveren, of een nieuwe invalshoek. Wederzijds verrijk je elkaar.

Het vertellen is een ervaring en het luisteren evenzo.

Onverwachte raadgevers staan dan ineens voor de deur van je herberg.

Een gedicht van Marinus van den Berg – verwoordt dit wel mooi:

Een deur met tijd

Ik zag op de markt in Bergen op Zoom
een groene deur, in een oud hoekpand.
Op de deur zaten twee ijzeren kloppers.
Boven de deur hing een klok,
die op mijn netvlies bleef zitten.

Een deur waar je kunt aankloppen
een deur met een klok erboven
een deur met tijd
een deur zonder tijd.

Welkom voor wie aanklopt
welkom voor wie om tijd vraagt
iedereen heeft het druk
wil jij naar me luisteren?

Een deur die opengaat
een deur die geen haast kent
een deur die uitnodigt
jouw verhaal doet ertoe.

Soms mag je zo een deur zijn
soms mag je tijd zijn
soms kun je tijd zijn
voor een mens die aanklopt.

Het sluit aan bij wat Hartmut Rosa zegt: om de gasten aan de deur van jouw herberg binnen te laten, is een zekere verlangzaming nodig – tijd en aandacht.

Om tot die verlangzaming te kunnen komen, zegt Rosa, heb je inspiratiebronnen nodig.

Want inspiratiebronnen helpen je om te leren zien wat jou helpt om te groeien, waar je van tot leven komt, waar je blij van wordt, wat bij je past, wat jou inzicht geeft in hoe jij je leven vorm wilt geven.

Via inspiratiebronnen vorm je voor jezelf een kader om je nieuwe inzichten eigen te kunnen maken.

Zo creëer je je eigen levensvisie.

Daarnaast heb je vaak ideeën van buitenaf nodig om je grenzen te kunnen verleggen. Inspiratiebronnen helpen je om nieuwe dingen toe te laten en te durven doorvoelen.

Om het te durven verdragen wanneer iets niet fijn of leuk voelt, of zelfs om vast te lopen en het niet meer te weten.

Niet leuk, maar het daagt je wel uit om te zoeken naar nieuwe mogelijkheden. Juist lastige gevoelens en ervaringen kunnen op die manier een raadgever voor je blijken te zijn.

En zo komen we haast als vanzelf uit bij Psalm 27, waar God wordt beschouwd als inspiratiebron en grond voor een levensvisie.

God is een woord voor een kracht of een gevoelde aanwezigheid, voor iets wat we niet goed kunnen omschrijven.

Voor iedereen heeft het begrip God andere kleurnuances.

Toch herkennen we bepaalde elementen allemaal wel: God is dat wat ons overstijgt, is liefde, is licht, en geeft daarmee een kader aan je bestaan.

Op die manier bezien kan God juist die inspiratiebron zijn die je helpt wanneer er ongenode gasten voor je herbergdeur staan.

Want wanneer je vanuit liefde en licht je voordeur open kunt doen om te verwelkomen wie of wat daar ook staat, zeg je eigenlijk: je mag er zijn.

Wie je ook bent, wat je ook komt doen in mijn herberg: welkom.

Ik vind niet elke gast even leuk, ik zit er ook echt niet altijd op te wachten, maar dit is het leven, en ik ga onderzoeken of ook deze gast mij misschien iets te vertellen heeft.

Of er toch iets gebeurt in deze ontmoeting waardoor de vonk in mijzelf weer opvlamt.

Het licht en de liefde dragen je in zo'n gastvrije houding.

De Heer is mijn licht,
waarom ben ik nog bang?